24 listopada 2023

Prawa pacjenta – pomocne w dbaniu o dobro opiekuna i podopiecznego

Opiekując się chorym jako opiekun formalny lub nieformalny pamiętaj, że w świetle prawa jest on pacjentem, któremu przysługują określone prawa. Należy je znać i odwoływać się do nich w sytuacjach, w których nie są respektowane. Opiekun w imieniu swoim, jak również chorego, ma prawo do ich egzekwowania. Prawa pacjenta są szczególnym rodzajem praw człowieka w dziedzinie medycznej. W Polsce podstawowym dokumentem określającym prawa pacjenta jest Konstytucja Rzeczpospolitej Polskiej i Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz.U. z 2017 r., poz. 1318 ze zm.). Prawa pacjenta są prawami podstawowymi, przysługują zarówno osobom ubezpieczonym, jak i bez ubezpieczenia zdrowotnego. Poszczególne prawa mogą być ograniczone w wyjątkowych sytuacjach, np. w przypadku zagrożenia epidemicznego.

Najważniejsze prawa pacjenta

- Prawo do bezpłatnych świadczeń opieki zdrowotnej
- Prawo do poszanowania godności i intymności
- Prawo do wyczerpującej i zrozumiałej informacji o swoim stanie zdrowia
- Prawo do zachowania tajemnicy informacji na Twój temat
- Prawo do wyrażenia zgody na udzielenie świadczeń zdrowotnych
- Prawo do dostępu do dokumentacji medycznej dotyczącej Twojego stanu zdrowia oraz udzielonych świadczeń zdrowotnych
- Prawo do poszanowania Twojego życia prywatnego i rodzinnego
- Prawo do opieki duszpasterskiej
- Prawo do zgłoszenia sprzeciwu wobec opinii albo orzeczenia lekarza
- Prawo do dochodzenia swoich praw
- Prawo do zgłaszania niepożądanych działań produktów leczniczych
- Prawo do przechowywania rzeczy wartościowych w depozycie

Opiekunem nazywamy m.in. rodziców sprawujących władzę rodzicielską nad dzieckiem, osobę wyznaczoną do opieki przez sąd opiekuńczy, czyli opiekuna prawnego oraz tych, którzy opiekują się drugą osobą bez zewnętrznego przymusu, „sami z siebie” – mówimy wówczas o opiekunie faktycznym. Ich rola w życiu podopiecznego jest jednakowo wielka i niezwykle ważna, ale różny jest zakres opieki oraz praw, jakie im przysługują. Aby pomóc opiekunom w lepszym zrozumieniu i egzekwowaniu swoich praw, warto przyjrzeć się poszczególnym formom opieki.

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekle Niepełnosprawnych oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel 12 44-67-500 fax 12 44-67-501
www.mco.krakow.pl mco@mco.krakow.pl

Fundusze Europejskie dla Małopolski | Rzeczpospolita Polska | Dofinansowane przez Unię Europejską | MAŁOPOLSKA

Projekt pn. „Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych i opieki nad osobami niesamodzielnymi w Miejskim Centrum Opieki w Krakowie” dofinansowany przez Unię Europejską z Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027, w ramach Priorytetu 6. Fundusze Europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działania 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie – ZIT

Mama i tata dziecka mają takie same uprawnienia i w równym stopniu mogą sprawować opiekę nad małoletnim. Do ich najważniejszych uprawnień należą:

- Wspólne podejmowanie decyzji dotyczących zdrowia dziecka, np. w kwestii pobytu w szpitalu, wykonania badań, operacji czy diagnostyki stwarzającej podwyższone ryzyko w procesie leczenia dziecka. Jeśli dziecko ma od 16. do 18. lat, wymagana jest także jego zgoda na operację lub badanie;
- W przypadku konfliktu pomiędzy rodzicami lub między rodzicami a dzieckiem możliwa jest ingerencja sądu opiekuńczego. Może on także pozbawić jednego z rodziców praw rodzicielskich, a tym samym władzy rodzicielskiej;
- Oboje rodziców ma prawo m.in. do informacji nt. stanu zdrowia dziecka i wglądu do dokumentacji medycznej, obecności przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych oraz odwiedzin podopiecznego w np. szpitalu oraz reprezentowania go w roli pacjenta przed sądem.

Aby zostać opiekunem prawnym, należy uzyskać postanowienie sądu opiekuńczego w tym zakresie. Opiekun prawny zarówno osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie, jak i dziecka, ma analogiczne prawa i obowiązki jak wcześniej wspomniani przedstawiciele ustawowi dziecka.

Opiekun faktyczny może sprawować opiekę nad dzieckiem, osobą ubezwłasnowolnioną, a także nad osobą pełnoletnią i nieubezwłasnowolnioną, która ze względu na swój stan zdrowia wymaga pomocy w zaspokajaniu swoich potrzeb oraz nad osobą, która co prawda jest pełnoletnia i nieubezwłasnowolniona, ale w rzeczywistości wymaga opieki i pomocy. Bycie opiekunem faktycznym nie wymaga żadnej formalnej zgody.

Prawa opiekuna faktycznego są jednak znacznie ograniczone:

- Nie ma on możliwości wyrażania zgody na zabiegi medyczne w imieniu podopiecznego. Wyjątkiem są zwykłe, niestwarzające ryzyka dla zdrowia i życia badania;
- Nie jest możliwy wgląd do dokumentacji medycznej. Lekarz może jedynie poinformować opiekuna faktycznego o przebiegu badania;
- Opiekun faktyczny ma prawo odwiedzać pacjenta w szpitalu, o ile nie zabronią tego przedstawiciele prawni. Za ich zgodą może też sprawować dodatkową opiekę nad hospitalizowanym pacjentem.

Rodzice, czyli przedstawiciele ustawowi dziecka, mogą upoważnić opiekuna faktycznego do opieki nad dzieckiem, o ile nie rezygnują tym samym z ingerencji w podstawowe sprawy dotyczące jego osoby. Mogą oni również – za pomocą pełnomocnictwa – upoważnić opiekuna faktycznego do podejmowania decyzji dotyczących dziecka.

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekle Niepełnosprawnych oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel 12 44-67-500 fax 12 44-67-501
www.mco.krakow.pl mco@mco.krakow.pl

Fundusze Europejskie dla Małopolski | Rzeczpospolita Polska | Dofinansowane przez Unię Europejską | MAŁOPOLSKA

Projekt pn. „Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych i opieki nad osobami niesamodzielnymi w Miejskim Centrum Opieki w Krakowie" dofinansowany przez Unię Europejską z Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027, w ramach Priorytetu 6. Fundusze Europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działania 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie – ZIT

Aby uzyskać więcej informacji na temat pełnienia funkcji opiekunów oraz przysługujących im praw, zachęcamy do zapoznania się z Kartą Praw Opiekuna.

Piśmiennictwo:

https://seniorzy.pl/informacje/5197-karta-praw-opiekuna

Opieka w świetle prawa. Jak opiekować się osobą przewlekle chorą w domu. Fundacja „Razem Zmieniamy Świat", Toruń, 2019.

Źródło zdjęcia: https://www.canva.com/photos/

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekle Niepełnosprawnych oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel 12 44-67-500 fax 12 44-67-501
www.mco.krakow.pl mco@mco.krakow.pl

Projekt pn. „Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych i opieki nad osobami niesamodzielnymi w Miejskim Centrum Opieki w Krakowie" dofinansowany przez Unię Europejską z Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027, w ramach Priorytetu 6. Fundusze Europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działania 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie – ZIT